

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ФОРМАЛЬНОЮ, НЕФОРМАЛЬНОЮ ТА ІНФОРМАЛЬНОЮ ОСВІТОЮ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

Проблему професійної підготовки сучасного фахівця, який відстежує нові тенденції та йде в ногу з часом, може допомогти вирішити ідея безперервної освіти. Оскільки сучасна наука розвивається дуже швидко, то не дивно, що кількість таких фахівців зростає. Часто професійні знання, здобуті людиною, застарівають і потребують оновлення вже через декілька років. Відповідаючи на сьогоднішні виклики та потребу в підготовці фахівців держава дала можливість забезпечити безперервну освіту згідно з новим Законом про освіту, завдяки якому будь-який фахівець має право обрати один із видів освіти протягом життя - формальну, неформальну чи інформальну.

Формальна освіта - це освіта, яка інституційна, усвідомлено спланована, визнана державою і реалізується через визнані організації та приватні установи, і загалом створює офіційну систему освіти держави. Вона здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання відповідного рівня та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою. Таким чином, програми формальної освіти визнаються відповідними національними органами освіти або установами у партнерстві з національними чи регіональними органами управління освітою. Формальна освіта зазвичай складається з базової освіти, отриманої до першого виходу фахівця на ринок праці або у віці, коли освіта вважається основним видом діяльності та проводиться в навчальних закладах. Професійна освіта є невід'ємною складовою системи формальної освіти. Це комплекс педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння знаннями, уміннями і навичками певної професії, розвиток їхньої компетентності та професіоналізму, виховання загальної і фахової культури.

Неформальна освіта інституційна, обдумана та спланована за темою навчальної діяльності самим фахівцем. Визначальною рисою неформальної освіти можна визначити те, що вона є альтернативою та доповненням до формальної освіти у процесі навчання протягом усього життя. Неформальна освіта доступна для людей різного віку, але це не означає безперервний шлях навчання. Зокрема, це можуть бути короткострокові або низькоінтенсивні програми, що надаються у вигляді коротких курсів, семінарів або майстеркласів. Неформальна освіта - це навчання, яке зазвичай здобувається за допомогою навчальних програм і не передбачає надання освітньої кваліфікації, визнаної державою, але може призвести до надання професійних або часткових кваліфікацій. Неформальна освіта сприяє формуванню життєвих та робочих навичок фахівця. Вона може включати програми, які сприяють соціальному та культурному розвитку. Головною ознакою є добровільність та ширший інтерес до предмету навчання.

Коли людина набирає життєвий досвід, у неї з'являється більше варіантів вибору інформації. Різні секції та творчі кружки, табори, тренінги та навіть волонтерство - це різні прояви неформальної освіти. Отже, визначимо цілі організацій, які надають освіту неформального типу:

- формування активної громадянської позиції;
- сприяння соціалізації в суспільстві;
- збільшення соціальної та професійної компетенції;
- набуття мотивації до навчання в цілому;
- формування стратегічних життєвих цілей;
- вирішення соціальних проблем місцевого масштабу;
- вдосконалення процесу професійної орієнтації.

Розширення використання неформальної освіти може бути корисним:

а) для суспільства в цілому (сприяння демократизації, розвитку громадянського суспільства, громадянської активності та лідерства; вирішення питань дозвілля молоді та людей похилого віку);

б) для формальної освіти (гнучке та швидке реагування потребам ринку праці та послуг, задоволення потреб та інтересів студентів та роботодавців, розширення пропозицій щодо навчання; підвищення мотивації учасників навчального процесу);

в) для учасників (можливість саморозвитку та підняття самооцінки і самоповаги; розвиток соціальних навичок; почуття причетності, солідарності; оптимальне поєднання свободи та відповідальності; незалежність від вибору часу, місця розташування та тривалості навчання).

Інформальна освіта - це цілеспрямована чи свідома, але не інституційна форма навчання. Вона менш організована та структурована, ніж формальна та неформальна освіта. Інформальна освіта може включати в себе освіту в сім'ї, на роботі, у місцевій громаді та діяльність у повсякденному житті

незалежно, сімейно чи соціально орієнтовану. Інформальна освіта означає законодавче врегулювання прав людини на самоосвіту, визнання самоосвіти як вагової складової системи освіти.

Сучасна глобальна тенденція полягає в тому, щоб рухатись до конвергенції та взаємодоповнюваності формальної, неформальної та інформальної освіти, а не до їх конкуренції. Неформальна освіта може бути тестовою сферою для випробування методик та інструментів, які згодом можуть бути застосовані у формальній освіті. Однак слід зазначити, що на відміну від формальної освіти, неформальна освіта є добровільною, а це означає, що існуюча освітня інфраструктура не може бути змінена. Механізми взаємодії всіх трьох освітніх галузей - формальної, неформальної та інформальної потребують системного наукового дослідження та правового врегулювання можливостей цілісної освіти та навчання в Україні, європейське та міжнародне співробітництво в галузі освіти, обмін досвідом, взаємодія між владою, громадянським суспільством та державними установами, які задіяні в сфері освіти.

Список використаних джерел

1. Бахрушин В. Неформальна та інформальна освіта: навіщо вони нам потрібні? / В. Бахрушин [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://education-ua.org/ua/articles/872-neformalna-ta-informalna-osvita-navishcho-voni-nam-potribni>
2. Неформальна освіта як важливий елемент безперервної освіти. / Яворівська РДА [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://javoriv-rda.gov.ua/osvita/neformalna-osvita-yak-vazhlyvyj-element-bezperervnoji-osvity/>
3. Бих Д. Формальна та неформальна освіта: що важливіше? / Д. Бих [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://osvitate.blogspot.com/>

Анотація. Баталова А. Б. Взаємозв'язок між формальною, неформальною та інформальною освітою при підготовці фахівців. В статті розглядаються питання, які пов'язані з формальною, неформальною та інформальною освітою при підготовці фахівців. Визначено особливості застосування механізму взаємодії усіх трьох гілок освіти – формальної, неформальної та інформальної.

Ключові слова: освіта, формальна, неформальна, інформальна, професійна підготовка.

Аннотация. Баталова А. Б. Взаимосвязь между формальным, неформальным и информальным образованием при подготовке специалистов. В статье рассматриваются вопросы, связанные с формальным, неформальным и информальным образованием при подготовке специалистов. Определены особенности применения механизма взаимодействия всех трех ветвей образования - формального, неформального и информального.

Ключевые слова: образование, формальное, неформальное, информальное, профессиональная подготовка.

Annotation. Batalova A. B. The relationship between formal, non-formal and informal education in the training of specialists. The article discusses issues related to formal, non-formal and informal education in the training of specialists. The features of the application of the mechanism of interaction of all three branches of education - formal, informal and informal.

Key words: education, formal, non-informal, informal, vocational training.